

Sex som funker oppgaver

Vi har laget diskusjonsoppgaver som kan brukes i seksualitetsundervisning for 8.-10. trinn og videregående skole.

Bakgrunn

Hensikten med disse oppgavene er å gi lærere oppgaver om funksjonsevne som kan brukes i seksualitetsundervisning. Det er viktig at undervisning om kropp, identitet og seksualitet er relevant for alle elever.

Alle elever bør ha kunnskap om funksjonsmangfoldet i samfunnet, ikke bare de som har en funksjonsnedsettelse selv. Utfordringene ungdom med funksjonsnedsettelser møter handler nemlig mye om normer og forventninger i samfunnet, ikke nødvendigvis om selve diagnosen.

Bildene som er utgangspunktet for noen av diskusjonsoppgavene under er hentet fra fotoutstillingen #Jegelsker som Unge funksjonshemmede har sammen med dokumentarfotografen Brian Cliff Olguin.

Trykk på knappen nedenfor for å se utstillingen: <https://jegelsker.blog/blogg/>

Begrepe funksjonshemming og funksjonsnedsettelse:

Funksjonshemming oppstår når det er et gap mellom et individs forutsetninger og omgivelsenes utforming eller krav til funksjon. Funksjonshemming er ikke en individuell egenskap, men et forhold eller en situasjon som kan oppstå i individets møte med samfunnet/de fysiske omgivelsene.

En funksjonsnedsettelse viser til tap av, skade på eller avvik i en kroppsdel eller i en av kroppens psykologiske, fysiologiske eller biologiske funksjoner. Dette kan for eksempel dreie seg om nedsatt bevegelses-, syns- eller hørselsfunksjon, nedsatt kognitiv funksjon eller ulike funksjonsnedsettelser på grunn av allergi, hjerte- eller lungesykdommer. Begrepet funksjonsnedsettelse er synonymt med nedsatt eller redusert funksjonsevne.

Kilde: www.bufdir.no

ØVELSE 1: BESKRIV PERSONEN

Beskrivelse:

Forbered øvelsen med å skrive ut bildene som kan lastes ned i PDF nedenfor. Klipp arket i to, så du har ett bilde per ark.

Del klassen i to grupper. Gi en ene gruppen et utsnitt av et bildet, og den andre gruppen hele bildet.

Elevene skriver en historie inspirert av bildet og refleksjoner rundt spørsmålene nedenfor.

- Hvilke framtidsdrømmer tror du personen har?
- Hvilke utfordringer tror du personen har?
- Tror du personen har en god seksuell helse?

Klassen får til slutt se alle bildene, både utsnitt og hele bildet. Gruppene sammenligner deretter historiene og diskuterer på en positiv måte.

Tips:

Forsøk å bidra til at det blir en samtale om at det er mange mulige svar. Det behøver ikke være negativt å være annerledes, man må bare tilrettelegge livet og finne trygghet i å være den man er.

Dette er en øvelse i å bli bevisst egne fordommer. Vi kan ikke vite hvordan personene på bildet har det.

- Lar elevene seg påvirke av funksjonsnedsettelsen når de får se hele bildet?
- Forteller elevene om andre forventninger til personene når de har sett et utsnitt hvor rullestolen og den amputerte foten ikke er synlig?
- Hva tenker vi om den seksuelle helsen til personer med synlige funksjonsnedsettelser versus de som ser friske ut?

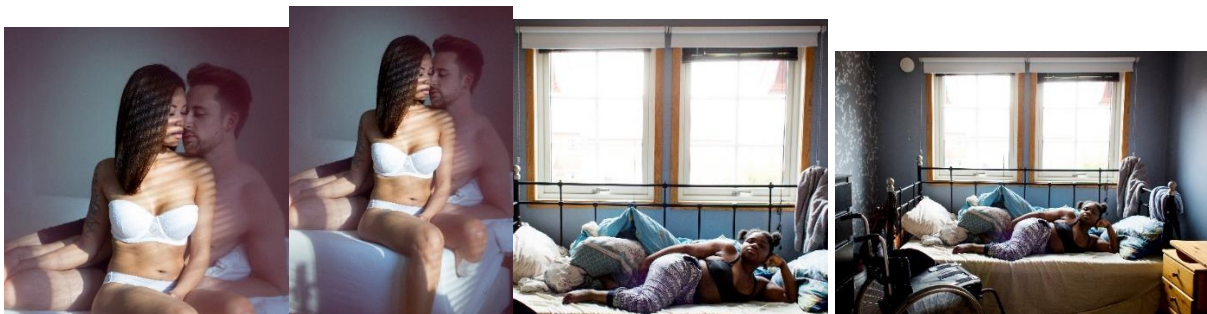

Foto: Unge funksjonshemmede / Brian Cliff Olguin

ØVELSE 2: SEKSUELLE RETTIGHETER

Beskrivelse:

Begynne med å vise filmsnutten Unge funksjonshemmede har laget der med Emily Yates fra organisasjonen Enhance the UK, snakker om seksuelle rettigheter og funksjonsnedsettelse.

Filmen er tilgjengelig via Unge funksjonshemmedes Youtube-kanal:

<https://www.youtube.com/watch?v=fZuzsC5bb7k>

Diskuter i grupper eller i plenum:

1. Hvilke forutsetninger skal til for å ha en god seksuell helse?
2. Hvorfor kan vi si at seksuell helse er en menneskerett?
3. Hva tror du mener Emily med at alle har rett til å føle seg sexy?
4. Hvorfor føler noen at de ikke kommer til å få en kjæreste?
5. Hvordan kan vi inkludere funksjonsevne i seksualundervisning?

Seksuelle rettigheter:

Alle har en seksualitet, uavhengig av funksjonsnedsettelse, alder, kjønn, orientering eller kultur. Og alle har rett til å leve ut sin seksualitet trygt og åpent. FN-konvensjonen for funksjonshemmedes rettigheter (CRPD) gir alle funksjonshemmede lik rett til seksuell og reproduktiv helse som resten av befolkningen.

Mange av menneskerettighetene omhandler seksualitet, enten direkte eller indirekte. For eksempel:

- Retten til seksualitetsundervisning og god informasjon om seksualitet.
- Retten til, og respekt for, kroppslig autonomi og frihet fra vold.
- Retten til å velge sin partner i samsvar med egen seksuell orientering, uten å bli diskriminert eller kriminalisert.
- Retten til selv å velge om man vil ha barn og om man ønsker å være seksuelt aktiv.
- Retten til et privatliv.

ØVELSE 3: GJETT HVEM

Beskrivelse:

Forbered øvelsen med å skrive ut bildene og diskusjonsspørsmålene, se PDF nedenfor.

Be elevene diskutere sammen to og to, og reflektere over følgende:

1. Hvem av disse har en funksjonsnedsettelse?
2. Tror du noen av personene er skeive? Kan man være begge deler?
3. Hvordan kom du fram til disse merkelappene?
4. Var det vanskelig eller lett å sette merkelapper på bildene?
5. Hva er maskulint og feminint? Påvirker funksjonsevne kjønnsrollene våre?
6. Hvordan tenker du det er å være skeiv og ha nedsatt funksjonsevne?

Tips:

Her kan dere diskutere funksjonsnormen, kjønnsnormen og heteronormen.

Bruk tid på å snakke om at vi mange likheter, selv om vi alle bryter noen normer. Vi har alle en funksjonsevne, en seksuell orientering, en kjønnsidentitet og seksuelle følelser og tanker.

Til slutt kan du fortelle at alle på bildene har en funksjonsnedsettelse og tre av de fem personene i de fire bildene er skeive. Alle disse bildene viser at en funksjonsnedsettelse kan være usynlig. Det kan også seksuell orientering være.

Foto: Unge funksjonshemmede / Brian Cliff Olguin

Normer for kjønn, seksualitet og funksjonsevne:

Kjønnsnormen: antakelsen om at alle opplever seg selv som det kjønn vi ble tildelt ved fødsel (cis-kjønn), og at man er enten gutt eller jente.

Heteronormen: antakelsen om at alle tiltrekkes av det motsatte kjønn og ønsker seg én fast partner.

Funksjonsnormen: antakelsen om at kroppen må fungere på en gitt måte for at man skal kunne delta i samfunnet og leve et godt liv.

Normer kan forklares som uskrevne regler. Normer forteller oss om hvilke forventinger andre har til oss. Derfor kan normene påvirke valgene vi tar i tilknytning til seksuell helse. Dersom vi bryter sentrale normer for identitet eller vår rolle i samfunnet, kan vi bli møtt med negative sanksjoner.